רבי אלעזר אומר אף הנחש והא אנן תנן ר'

אלעזר אומר בזמן שהן בני תרבות אינן

מועדים והנחש מועד לעולם תני נחש אמר

שמואל ארי ברה"ר דרם ואכל פמור מרף

ואכל חייב דרם ואכל פטור כיון דאורחיה

למידרם הוה ליה כמו שאכלה פירות וירקות

דָהוה ליה שן ברשות הרבים ופטור מרף

לאו אורחיה הוא למימרא דמריפה לאו

אורחיה הוא והכתיב יאריה מורף בדי

גורותיו בשביל גורותיו ומחנק ללבאותיו בשביל לבאותיו וימלא מרף חוריו בשביל

חוריו ומעונותיו מריפה בשביל מעונותיו

והתניא שוכן חיה שנכנסה לחצר הניזק

מרפה בהמה ואכלה בשר משלם נזק שלם

הכא במאי עסקינן שטרפה להניח הא

אכלה קתני בשנמלכה ואכלה מנא ידעינן

ועוד דשמואל גמי דלמא הכי הוא אמר רב

נחמן בר יצחק לצדדין קתני שטרפה להניח או דרסה ואכלה משלמת נזק שלם רבינא

אמר כי קאמר שמואל בארי תרבות ואליבא

דרבי אלעזר דאמר לאו אורחיה אי הכי אפי׳

דרסה נמי ליחייב אלא דרבינא לאו אשמואל

אתמר אלא אמתניתא כי תני מתניתא בארי

תרבות ואליבא דר' אלעזר דאמר לאו אורחיה

א"ה ח"ג בעי לשלומי דאייעד א"ה מאי האי

דקתני לה גבי תולדה דשן גבי תולדה דקרן

בעי למיתנייה קשיא: **בותני'** יימה בין תם

למועד אלא שהתם משלם חצי נזק מגופו

ומועד משלם נזק שלם מן העלייה:

מאי עלייה אמר רבי אלעזר במעולה 🗘 🕻 🕻

שבנכסיו וכן הוא אומר יוישכב חזקיהו עם

אבותיו ויקברוהו במעלה קברי בני דוד

ואמר ר' אלעזר במעלה אצל מעולים

שבמשפחה ומאז נינהו דוד ושלמה יויהברוהו

בקברותיו אשר כרה לו בעיר דוד וישכיבוהו

במשכב אשר מלא בשמים וזנים מאי

בשמים וזנים רבי אלעזר אמר זיני זיני ר'

שמואל בר נחמני אמר בשמים שכל המריח

בהן בא לידי זימה: יכי כרו שוחה ללכדני

ופחים ממנו לרגלי רבי אלעזר אמר שחשדוהו

מזונה ר' שמואל בר נחמני אמר שחשדוהו

מאשת איש בשלמא למ"ד שחשדוהו מזונה

היינו דכתיב יכי שוחה עמוקה זונה אלא

למ"ד שחשרוהו מאשת איש מאי יישוחה

אָטו אשת איש מי נפקא מכלל זונה בשלמא

למ"ד שחשדוהו מאשת איש היינו דכתיב

•ואתה ה' ידעת את כל עצתם עלי למות

אלא למאן דאמר שחשרוהו מזונה מאי למות שהשליכוהו לבאר מים ®דרש רבא

ג) [נדרים נו. מנחות קח:], ד) [בילקוט איתא מאי

איתא רבה], ו) שייך לעיל

(1 במשנה.

ה) שייך לע"א. ט) ובראשיה ה) שייך לע"א.

יו) שיין נעיינו, ש) וברושית פרשה כ״ח], י) [לפנינו שם ליתא הכי אלא ר״ת מפרש

כך דאינו ממתין עד שימות כמ"ש תוספות שם וע"ע

מוספות חוליו סא. ד"ה

ריו וּמְענה. נחום ביג נחום ביג

ירושלם וימלך

קעו א מיי׳ פ״ג מהל׳ נוקי ממון הלכה ז מתנ טשיו מו ווששים מחם

סמג עפין סו טוטייע חיתו סימן שנא סעיף ו: קעו ב מייי שם פ״א הלכה ז סמג שם טוש"ע ח"מ סימן שפט סעיף ט:

רבינו חננאל

אמר מר רבי אלעזר אומר אף הנחש, ומקשי' קיימ' אן יובר, די אך אלא לן דלא קתני אף אלא דהוא מודה על קמייתא. והתנן ר' אלעז' אומ' בזמן . שהז תרבות איז מועדיז. הן. ופרק׳ תני הנחש, מועד . והנחש כדתנז . לעולם. אמ׳ שמואל ארי ברשות הרבים דרס ואכל פטור. טרף ואכל חייב. פי׳ את הכה זה הארי הכהמה בידיו ומתה באירוס שלו, אכלה פטור שכן דרכו בעת שרוצה לאכל, וקיימ׳ לן שן ברשות הרבים פטור. אבל אם טרף בפיו חייב, ואע״פ שאחרי כן . אוכל ויושב. ששינה ודינו כדין הקרן ברשות הרבים, רבהדיא תנינן דרך הארי לדרום ודרד הזאב לטרוף. דתניא רועה שהניח עדרו ובא זאב וטרף ארי ודרס בר׳. ואקשי׳ על שמואל י-אריה טורף בדי . נורותיו. ופירק בשביל גורותיו, כלומ׳ אין רצונו לוכל אלא להמית ולהאכיל לבניו, וכן שאר הפסוק. והתניא וכן חייה שנכנסה לחצר הניזק וטרפה ואכלה משלם נזק . שלם. ופירק ר' נחמן בר יצחק טרפה והניחה ונמלכה, ודרסה ואכלה א) משלם נזק שלם. רבינא אמ' כי אמ' שמואל באר תרבות. ונדחת, ואמ׳ אלא מתניתא בארי תרבות יאליבא דר׳ אלעזר דאמ׳ לאו אורחיה הוא ומשונה הוא. ואקשי׳ והא קיימ׳ לן בחצר משונה בחצו הניזק לרבות חצי נזק. ופריק, ראייעד. ותוב אקשי*י* עליה אי הכי הא דקתני לה גבי . תולדה דשן ותנינן בכיצד השן מועדת ת"ר כיצד השן מועדת לאכל את השן מועדת לאכל את הראוי לה כר׳, גבי תולדה דקרן בעי למיתניה, קשיא. פיס׳ מה ביז חת למיייר מה בין תם למועד שהתם משלם חצי נזק מגופו ומועד משלם נזק טגופו וכוועו כושקם נוץ שלם ומן העלייה. מאי עלייה אמ' רבי אלעזר מעולה שבנכסיו. במעלה קברי בית דוד, אמר ר' אלעזר אצל המעולין שבמשפחה, ומאי נינהו דוד ושלמה. וכבוד עשו לו במותו, אמר רב זה חזקיה מלך יהודה שהושיבו ישיבה על קברו. ואינו. דבר גדול, להושיב

א) משמע דבר אחד עשתה. וכגרסת כת"י מ' וה' 'טרפה להניח ודרסה ואכלה'. ובכת"י ם׳ ור׳ כדלפנינו 'שטרפה

ישיבה בקבר אדם גדול . ותפילין בראשיהן.

דהכא גרסינן ר' אלעזר שהוא אחר ר' מאיר והתם גרסינן ר' אליעזר שהוא קודם ר' עקיבא דקתני בתריה ר' עקיבא אומר מיהו אכתי קשה דהתנן והנחש מועד לעולם אליבא דכ"ע והתם מפרש ריש לקיש והוא שהמיתו אבל לא המיתו לא קסבר יש להם תרבות ויש להם בעלים אפיי אנחש ואומר ר"מ דהתם בחשורים בשלשלאות כגון ארי בגוהרקי שלו דבענין זה יש להם תרבות יו[וחין להם להרגם אא"כ המיתו ותרבות דהכא היינו שגידלם בביתו] ועוד יש לחלק דוקא לענין זה יש להם תרבות שאין להם להרגם כל הקודם אא"כ המיתו אבל לענין אם הזיקו לשלם נוק שלם או לא בהא לא איירי מידי אם חשיב תרבות שלהם תרבות: י והוא דלא כרע במודים. לפי שמלוה לכרוע וכי זקיף

זקיף כחויה כדהשכחן ברב ששת במסכת ברכות (דף יב: ושם) מדה כנגל מלה ונעשה נחש זהו עונשו שגנאי הוא לו במה שנעשה נחש: גליון. ויש מפרשים משום דאמרינן במדרש ששיש עלם בשדרו של אדם שממנו נולר לעתיד לבה וחותו עלם חזק וקשה כל כך שאין האש יכול לשורפו והשתח כשחותו עלם נעשה נחש אינו חי לעתיד לבא ואין סברא לומר שיהא עונש גדול כל כך בשביל עון זה דהא כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא:

דרם ואבל. פירוש שאוכל מחיים כדאמרינן בפרק אלו עוברין

(פסחים דף מט: ושם) י) מה ארי דורם ואוכל ואינו ממתין עד שימות אף עם הארץ כו':

והתביא וכן חיה. מימה ולוקמה בואב דאורחיה לטרוף

וי"ל דחיה סתם קתני בין בארי בין בואב ולא הוה מלי לשנויי דכרבי טרפון אתיא דאמר (לעיל יד.) משונה קרן בחלר הניזק נזק שלם משלם מדקתני לה גבי תולדה דשן כדמסיק: תניא מתניתא בארי תרבות ואליבא דר' אלעזר. לא נקט ר'

אלעזר לאפוקי רבנן אלא לרבותא נקטיה וה"ק דלא תיתא משום דאורחיה לטרוף משלמת נ״ש דאפילו בארי תרבות אליבא דר׳ דודאי לאו אורחיה הוא איכא לאוקמי דהיינו בדאייעד כדמפרש ואזיל ומאותו הטעם שיתחייב לר' אלעזר יתחייב לרבנן ועוד י"ל דדוקא מוקי לה כרבי אלעזר משום דחיה סתם קתני בין בארי בין בואב ולר׳ אלעזר כיון דהוו בני תרבות לאו אורחייהו לטרוף ומיירי תרוייהו בדאייעד אבל לרבנן דלאו בני תרבות נינהו ואורחיה דואב לטרוף כי לא אייעד נמי משלם כ"ש וזהו דוחק להעמיד הברייתא ללדדים זאב בלא אייעד וארי באייעד וא"ת ולמאי דס"ד השתא דהוי תולדה

0 רבי אלעזר אומר בזמן שהן בני תרבות אינן מועדים. תימה אף הנחש. מדקתני אף מכלל דלר׳ אלעזר הוו אינך מועדין: והא דברים פ"ק דסנהדרין (דף ב. ושם) תנן הארי והואב והדוב אנן תנן ר' אלעור אומר. נחש הוא מועד אבל הני לא: דרם. שלא כו' ר"א אומר כל הקודם להורגו זכה ומפרש ר' יוחנן בגמ' (שם - הרגה אלא מחיים אכלה פטור דאורחיה הוא ושן ברה"ר פטור: טו:) אע"פ שלא המיתו דאין להם תרבות ואין להם בעלים ואור"י ערף. שהרגה ואכלה: חייב. דלאו אורחיה היא ותולדה דקרן הוא

ומשלם חלי נזק ברה"ר: בדי גורוסיו. די מאכל גורומיו ילדיו. אלמא טורף הוא: ומשני בשביל גורותיו. אורחיה להרוג ולהביא ולהלניע אבל לטרוף ולאכול הוא עלמו כי האי לאו אורחיה: וקפריך והכסיב ומחנק ללבאוסיו. אלמא אורחיה להרוג. ומשני בשביל לבאותיו: והכתיב וימלה טרף חוריו ומשני בשביל חוריו. אורחים להרוג ולהביא לחוריו ולהצניע אבל לאכול מיד לאחר הריגה כי הא דשמואל לאו אורחיה הוא: טרפה בהמה. והרגתה ואכלה הבשר: משלם נוק שלם. מדמשלמת בחצר הניזק נזק שלם מכלל דאורחיה הוא ותולדה דשן היא וברה״ר ליפטר: להנית. להלניע אורחיה להרוג: ועוד דשמוחל נמי. דחמר טרף וחכל חייב אמאי חייב דלמא הכי הוא דטרף על מנת להצניע ונמלך ואכל וליפטר: ה"ג אמר רב נחמן ללדדין המני טרפה והניחה או דרסה ואכלה משלמת נוה שלם. כלומר הא דהתני ברייתא טרפה בהמה ואכלה בשר תרי מילי נינהו טרפה בהמה והניחה או אכלה בשר על ידי דריסה משלם נוק שלם: רבינה המר. לעולם אורחיה הוא לטרוף ולאכול ושמואל דמחייב ליה ברה"ר בארי תרבות כו" ואליבא דר׳ אלעזר: אי הכי אפי׳ דרם נמי לחייב אלא. ודאי דרבינא לה הדשמואל התמר אלה אי איכה לאוקמא לדרבינא אמתניתא הוא דמוקמת ליה והכי קאמר רבינא הא דקתני מתניתה נזק שלם לחו משום דאורחיה לטרוף דאפי׳ בארי תרבות נמי מתוקמה: ופרכינן מתניתא נמי היכי איתא לדרבינא חלי נוק בעי לשלומי: אי הכי. דתולדה דקרן היא אדתני להא מתניתא (לקמן דף יט:) גבי מולדה דשן גבי מולדה דקרן לימני: בזתגר' מן העלייה. ואפיי אין הנוגח שוה שיעור המק דבמועד כתיב ושמות כאו ישלם שור תחת השור ולא כתיב ביה דמגוף הנוגח יפרע: גבו' ויקברוהו במעלה וגו'. בחזקיה כתיב בספר דברי הימים: וישליבוהו במשרב. באסא מלך יהודה: זני זני. מיני מיני בשמים הרבה כדמתרגמינן למינהו לזנוהי (בראשית מ): כי כרו שוחה ללכדני. בירמיה הנביא כתיב: עלתם עלי למות. דאשת איש אית ביה חיוב מיתה אבל בזונה פנויה ליכא מיתה: וכבוד

עשו לו במותו. בחזקיה כתיב:

ישיבה. תלמידים לעסוק שם בתורה:

שלשה. ימים הושיבו שם ישיבה:

תורה אור השלם ו. אריה טרח בדי גרותיו חַנֵּק לְלְבָאתִיו וַיְמַלֵּא טרפה: טְוּפָּוּ. 2. וַיִּשְׁכַּב יְחִוְקִיֶּהוּ עִם אֲבֹתָיו וַיִּקְבָּרָהוּ בְּמֵעֲלֵה קברי בני דויד וְכְבוֹד עשוּ לוֹ בְמוֹתוֹ כָּל יְהוּדָה מנשה בנו תחתיו:

דברי הימים ב לב לג וַיִּקְבָּרָהוּ בְקַבְרֹתָיוּ אַשֶּׁר כָּרָה לוֹ בּעיר דויד ַבֶּי, בְּּוְ וּז לוּ בְּעִיר דְּוְ וַיַּשְׁבִּיבָהוּ בַּמִּשְׁבְּב אֲעָ מִלֵּא בָּשׁמיח יייי . .. מרקחים במרקחת. מְעַשֶּׁה וַיִּשְׂרְפוּ לוֹ שְׁרֵפָּה מַעֲשֶׂה וַיִּשְׂרְפוּ לוֹ שְׁרֵפָּה גדולה עד למאד:

דברי הימים ב טז יד דברי הימים ב טו יד גי תְּשָׁמַע זְעָקֶה מָבְּתִיהָם בִּי תְבִיא גַעְלִיהָם גְּדוּד פְּתָאם בִּי כָרוּ שׁוּחָה לְלְכָדַנִי וּפַּחִים טְמְנוּ לְרָבְלָי: ירמיהו יח כב

5. כִּי שׁוּחָה עֲמֻקְּה זוֹנָה ובאר צרה נכריה: משלי כג כז

נושי כג כו. 6. וְאַתָּה יָיָ יָדַעְתָּ אֶת כָּל עֲצְתָם עְלַי לַמְּוֶת אַל הְכַבֵּר עַל עֲוֹנָם וְחַשָּאתָם תְּבָבֵּוֹ צַל צָּנֶדְם וְיִנְּשְׁתוֹ מִלְפָנֶיךְ אַל תָּמְחִי וְיִהְיוּ מֻבְשָׁלִים לְפָנֶיךְ בְּעֵת אפר עשה בהם:

הגהות הב"ח (ל) תום' ד"ה אפילו וכו" ענתות קאי. נ"ב וכן פי' רש"י בב"ב דף ט ע"ב:

מוסף רש"י

שהתם משלם חצי נזק מגופו. אינו גוכה אלא מגוף השור ואם אין בו כדי חלי נזקו יפסיד המותר (כתובות מא. ולעיל טו.) כדכתיכ וחלו את כספו לעיל טו.). מן העליה. אם אינו שוה כנגד כל הנוק נוטל נכסים מביתו (שם) מו מגופו. ובמועד כתיב שלם את אנשי ענתות היה מקלל, שהיו מבקשין נפשו .(:U □"□)

> מאי דכתיב יהיו מוכשלים לפניך בעת אפך עשה בהם אמר ירמיה לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם אפילו בשעה שעושין צדקה הכשילם בבני אדם שאינן מהוגנים כדי שלא יקבלו עליהן שכר: 2וכבוד עשו לו במותו מלמד שהושיבו ישיבה על קברו פליגי בה ר' נתן ורבנן חד אמר שלשה

דקרן אמאי נקט בברייתא שנכנסו בחלר הניזק וי"ל משום זאב נקט דכיון דאייעד חוזר לקדמותו והוי שן דפטור ברה"ר: שחשרוהן בזונה. דירמיה כהן הוה חונה אסורה לכהן: אפילו בשעה שעושין צדקה. ול"ג ישראל דאאנשי (4) ענמות קאי: לפניך זו צדקה. שנאמר והלך לפניך לדקך (ישעיה נח): שהושיבו ישיבה על קברו. לפי שהרבה תורה בישראל כדאמרינן בחלק (סנסדרין דף זד: ע"ש) שבדקו מדן עד באר שבע ולא מצאו איש ואשה תינוק וחינוקת שלא היו בקיאים בטומאה וטהרה ולא על קברו ממש אלא ברחוק ארבע אמות דליכא לועג לרש: